

ПІДЗАБУТІ ІМЕНА УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЗМІСТ ІСТОРИЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Хряпін Е. О., Руднік Д. Г.

Сучасна українська освіта знаходиться перед гострими викликами. Одним з найбільш важливих з них є збереження національної пам'яті та історико-культурної спадщини. Українська система педагогічної освіти має тривалу історію становлення в умовах буремних часів – світових воєн, революцій та зміни парадигми державотворення. Одним з таких періодів слід зазначити 1917–1937 рр. Визначна роль у становленні української національної системи освіти належить вченим-педагогам, літературам, громадсько-політичним діячам, мовознавцям, митцям, які мали не тільки ґрунтовну університетську освіту, але й тривалий досвід участі у революційних та національно-визвольних подіях.

Метою розвідки є повернення окремих підзабутих та репресованих імен видатних організаторів педагогічної освіти м. Харкова до вивчення під час викладання історичних освітніх компонентів спеціальності 032 Історія та археологія. Серед таких діячів можемо виокремити Миколу Васильовича Горбаня, Всеволода Григоровича Дністренка та Василя Петровича Мазуренка, які викладали у Харківській педагогічній школі ім. Г. Сковороди та Харківських трирічних педагогічних курсах імені Г. Сковороди.

Історія становлення Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради викладається окремим освітнім компонентом на першому курсі спеціальності 032 Історія та археологія. Цей освітній компонент покликаний познайомити студентів не тільки власне

з історією alma mater, але й залучити їх до практики збереження пам'яті про відомих особистостей, які доклали надзвичайних зусиль до створення педагогічного освітнього середовища.

Микола Васильович Горбань – історик-белетрист, український історик, краєзнавець, творець козакофільського роману та громадський діяч [1]. М. В. Горбань у 1917–1918 рр. навчався на історико-філологічному факультеті Київського університету, але навчання не закінчив, та у 1920 р. вступив на історико-філологічний факультет Харківського університету, який закінчив у 1921 р. [1; 3, с. 157]. У 1922/1923 навчальному році зазначений у штаті серед викладачів Харківських трирічних педагогічних курсів імені Г. Сковороди, де викладав історію України в школі та семінар з «Марксознавства» [5, с. 732]. У 1931 р. по сфабрикованій справі «Українського національного центру» був заарештований та засланий до м. Алма-Ати. У засланні перебував разом з В. П. Мазуренком. Відзначимо, що по цій справі також проходили перший директор та ще один викладач педагогічних курсів – Ф. Х. Вишиваний та В. Г. Дністренко відповідно [4, с. 116, с. 201; 5, с. 730–732].

Всеволод Григорович Дністренко – випускник Львівського університету. З 1921 р. проживав у м. Харків, у 1923–1929 рр. був співробітником Народного комісаріату юстиції УСРР, секретарем редакції журналу «Червона преса». Був розстріляний у 1937 р. [6, с. 117]. На педагогічних курсах викладав історію соціальних наук і рухів, історію матеріальної культури, семінар «Марксознавство» [5, с. 732].

Василь Петрович Мазуренко – випускник Петербурзького технологічного інституту, один з організаторів студентського руху. Був членом РУП, УСДРП, обраний до Центральної Ради від Харківської губернії. У 1917 р. працює в Україні на керівних посадах у Генеральному Секретаріаті Центральної Ради, УНР, Української Держави та Директорії, зокрема був заступником міністра фінансів та міністром [2, с. 121–122]. На педагогічних курсах викладав теорію та практику хімії [5, с. 734].

Таким чином, до створення харківської педагогічної освіти були залучені люди, які мали за плечима досвід активної громадської та наукової роботи. Збереження історичної пам'яті про освітян-жертв незаконних політичних репресій сприяє усвідомленню студентами цінності людського життя, зосереджує увагу на взаємозв'язках між тим, що суспільство пам'ятає та усвідомлює власне минуле, для того, щоб не допускати цього в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Багалій О. Знайомий незнайомиць Микола Горбань. *Дисидентський рух в Україні* : віртуальний музей. URL: <https://museum.khpg.org/1546005797>.

1. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради : бібліографічний довідник. Київ, 1998. 258 с.

2. Енциклопедія історії України / редкол.: В. А. Смолій та ін. Київ : Наук. думка, 2004. Т. 2. 520 с.
3. Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський: справа «УНЦ» і останні роки (1931–1934). Київ : Критика, 1999. 365 с.
4. Хряпін Е. О., Руднік Д. Г. До питання організації діяльності Харківських трирічних педагогічних курсів імені Г. Сковороди та Харківського трирічного педагогічного технікуму у 1920-х рр. *Вісник науки і освіти*. 2023. № 2. С. 724–737.
5. Шляхами на Соловки: радянське десятиріччя Михайла Лозинського / упоряд. О. С. Рубльов. *Укр. іст. журн.* 1997. № 5. С. 97–118.